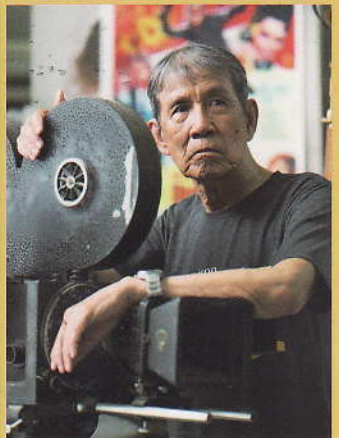
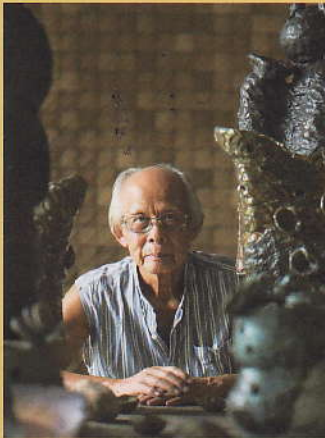
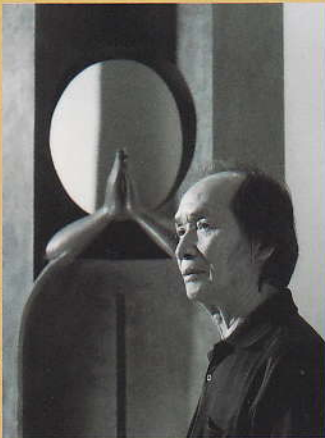

ศิลปินแห่งชาติ

พุทธศักราช ๒๕๕๘

ศิลปินแห่งชาติ

พุทธศักราช ๒๕๕๘

เลขทะเบียน **M 0149250**
วันลงทะเบียน **7 พ.ค. 2559**
เลขเรียกหนังสือ **427.593**
ค 531
9559

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม
กระทรวงวัฒนธรรม

ชื่อหนังสือ ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๘
ลิขสิทธิ์ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

๙๒๓.๕๙๓ ส่งเสริมวัฒนธรรม, กรม
ค ๑๒๓ ศ ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๘/กรมส่งเสริมวัฒนธรรม
กรุงเทพมหานคร : บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด,
๒๕๕๙, ๒๘๐ หน้า
เอกสารวิชาการ ทอัครศิลปิน
กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ลำดับที่ ๑/๒๕๕๙
ISBN 978-616-543-369-3
๑. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๘. ๒. ชื่อเรื่อง

คำนิยม

วัฒนธรรมไทย คือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตส่วนรวม แสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสิ่งช่วยให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง ด้วยเหตุนี้ การสืบทอด วัฒนธรรมจึงถือเป็นสิ่งสำคัญเพราะเปรียบเสมือนการสืบทอดความเป็นชาติให้คงอยู่ต่อไป สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม) เห็นถึงความสำคัญของ งานศิลปวัฒนธรรม จึงได้ดำเนินภารกิจการสรรหาและคัดเลือกบุคคลผู้สร้างสรรค์ผลงาน ด้านศิลปะ ยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น “ศิลปินแห่งชาติ” ใน ๓ สาขา อันได้แก่ สาขาทัศนศิลป์ วรรณศิลป์ และศิลปะการแสดง บุคคลเหล่านี้ได้สร้างสรรค์ อนุรักษ์ สืบทอดและพัฒนา งานศิลปะอันทรงคุณค่ามาเป็นสมบัติของแผ่นดินไทยมาอย่างยาวนาน ล้วนเป็นปราชญ์ของ แผ่นดินที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในสาขาของตนเองและเป็นผู้ถ่ายทอด ผลงานอันงดงามและยิ่งใหญ่ให้ทั้งคนในประเทศไทยและนานาชาติได้สัมผัสถึง ศิลปวัฒนธรรมอันงดงามของชาติไทยและเป็นที่ยอมรับเชิดชูเป็นปวงชนียบุคคลสำคัญของชาติ และควรนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

หนังสือเล่มนี้ได้้นำเกียรติประวัติและผลงานสร้างสรรค์ของศิลปินแห่งชาติ ในฐานะ บุคคลต้นแบบของการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาของชาติมาเป็นแรงบันดาลใจถ่ายทอดให้แก่ ประชาชนชาวไทย สร้างสรรค์ สืบทอดศิลปวัฒนธรรมล้ำค่าของชาติ รวมทั้งช่วยกันสนับสนุน ส่งเสริม และให้ความสำคัญแก่ศิลปินทุกท่านสืบไป กระทรวงวัฒนธรรม ขอขอบคุณศิลปินแห่งชาติ ที่ได้อุทิศตนในการจรรโลงรักษา และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของไทยให้คงอยู่เป็นรากฐาน ที่สำคัญในการนำไปสู่ความเป็นชาติที่เข้มแข็งสืบไป

วิโรจน์ พงษ์รัตน์

(นายวิโรจน์ พงษ์รัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

คำปรารภ

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ของทุกปี เป็นวันศิลปินแห่งชาติ เนื่องจากเป็นวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งพระองค์ทรงเป็นผู้มีพระปรีชาสามารถล้ำเลิศในงานศิลปกรรมด้านต่างๆ หลากหลายแขนง โดยเฉพาะในด้านกวีนิพนธ์

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เห็นถึงความสำคัญของวันดังกล่าว จึงได้จัดกิจกรรมให้มีการสืบค้น สรรหา และประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าเป็น “ศิลปินแห่งชาติ” นับเป็นความภาคภูมิใจของประเทศ จนถึงปัจจุบันมีการยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินแห่งชาติ รวมจำนวน ๒๖๖ คน ซึ่งบุคคลเหล่านี้ได้สั่งสมภูมิปัญญา ความคิด ประสบการณ์ และมุมมองต่างๆ จากความรัก ความผูกพัน และความศรัทธาของแต่ละท่าน ถือว่าเป็นผู้มีคุณูปการต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะของประเทศไทย เป็นแบบอย่างและเป็นแรงบันดาลใจแก่อนุชนรุ่นหลังได้รักษาและสืบทอดศิลปวัฒนธรรมล้ำค่าและพัฒนางานด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ ด้วยความภาคภูมิใจและมีความเจริญก้าวหน้าเป็นที่เชิดหน้าชูตาแก่นานาอารยประเทศต่อไป

กระทรวงวัฒนธรรม ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลต่างๆ ทุกท่านในการทำให้การสรรหาและคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๘ มีความสมบูรณ์บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ และได้รวบรวมชีวประวัติของท่านเหล่านั้นจัดพิมพ์เป็นหนังสือศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๘ จำนวน ๘ คน เพื่อเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านทัศนศิลป์ วรรณศิลป์ และศิลปะการแสดง

(ศาสตราจารย์ถิณันท์ โปษยานนท์)

ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

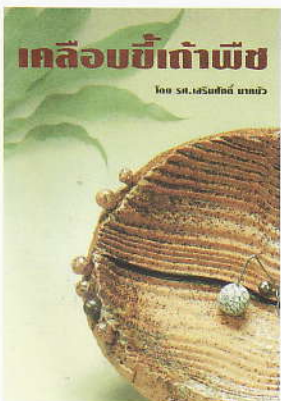
คำนำ

ศิลปินแห่งชาติ เป็นปราชญ์ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปะ เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า เป็นบุคคลที่ได้อุทิศตนสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอันล้ำค่าไว้เป็นมรดกของแผ่นดิน ตลอดจนมีผลงานปรากฏเป็นที่ยอมรับแก่สาธารณชนโดยทั่วไป ซึ่งผลงานอันทรงคุณค่านี้ล้วนมีคุณูปการยิ่งต่อการเรียนรู้ของอนุชนรุ่นหลัง ดังนั้น เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินให้มิขวัญและกำลังใจในการสร้างสรรค์และพัฒนางานศิลปะให้เป็นมรดกของแผ่นดิน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ประวัติชีวิตและผลงานต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่องและกว้างขวาง กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม จึงได้ดำเนินกิจกรรมการสรรหาและคัดเลือกศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะอันโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชน ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ ใน ๓ สาขาด้วยกัน อันได้แก่ สาขาทัศนศิลป์ สาขาวรรณศิลป์และสาขาศิลปะการแสดง และในปีพุทธศักราช ๒๕๕๘ นี้ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินแห่งชาติ จำนวน ๘ คน ได้แก่ สาขาทัศนศิลป์ จำนวน ๓ คน สาขาวรรณศิลป์ จำนวน ๒ คน และสาขาศิลปะการแสดง จำนวน ๓ คน

เพื่อเผยแพร่ชีวประวัติ แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๘ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม จึงได้รวบรวมไว้ในหนังสือศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๘ เล่มนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์แก่อนุชนทั้งภาครัฐ และเอกชน สถานศึกษา รวมทั้งผู้ที่มีความสนใจในงานด้านศิลปะ สำหรับศึกษาค้นคว้างานทางด้านศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนเป็นพลังในการสร้างแรงบันดาลใจ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้แก่อนุชนรุ่นหลัง สามารถนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนางานศิลปะให้คงอยู่สืบไป

(นางพิมพ์วี วัฒนารางกูร)
อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

สารบัญ

- ๐๓ คำนิยม
- ๐๔ คำปรารภ
- ๐๕ คำนำ
- ๐๙ ๒๔ กุมภาพันธ์ “วันศิลปินแห่งชาติ”
- ๑๑ อัครศิลปิน
- ๑๕ อัคราภิรักษศิลปิน
- ๑๗ วิศิษฎ์ศิลปิน

ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๘

สาขาทัศนศิลป์

- ๒๐ นายกฤษฎา ไรจนกร (สถาปัตยกรรม)
- ๔๔ ศาสตราจารย์วิชัย สีหิธีรัตน์ (ประติมากรรม)
- ๘๖ ศาสตราจารย์เกียรติคุณเสริมศักดิ์ นาคบัว (การออกแบบอุตสาหกรรม)

สาขาวรรณศิลป์

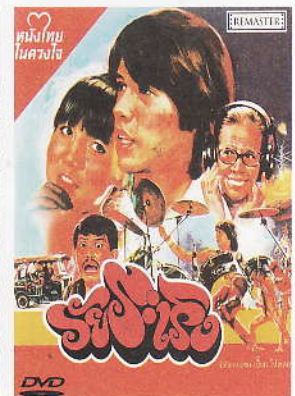
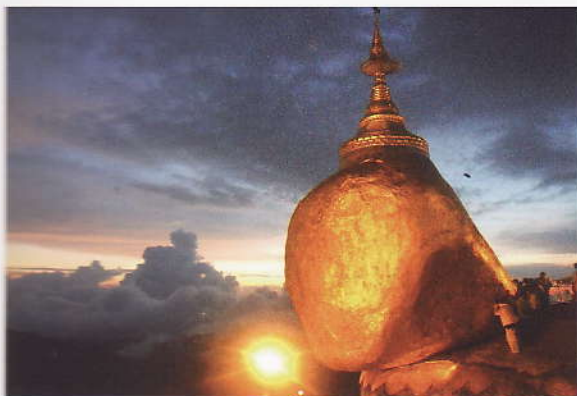
- ๑๑๘ นายธีรภาพ โลหิตกุล (สารคดี)
- ๑๕๐ นายไพวรินทร์ ขาวงาม (กวีนิพนธ์)

สาขาศิลปะการแสดง

นางสาวเวณิกา บุนนาค (นาฏศิลป์ไทย) ๑๗๖

เรือดรีสันติ ลุนเผ่ (ดนตรีสากล) ๒๐๐

นายสมบุญสุข นิยมศิริ (ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์) ๒๒๒

ภาคผนวก ๒๔๒

ประกาศคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ๒๔๓

กฎกระทรวง ๒๔๔

เข้มศิลปินแห่งชาติ ๒๔๖

เนื้อเพลงศิลปินแห่งชาติ ๒๔๘

ทำเนียบศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๘ - ๒๕๕๘ ๒๔๙

หอัครศิลปิน ๒๗๔

๒๔ กุมภาพันธ์ วันศิลปินแห่งชาติ

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ของทุกปี นับเป็นวันสำคัญยิ่งของประชาชนชาวไทย เนื่องจากเป็นวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระปฐมบรมศิลปินแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ที่ทรงมีพระปรีชาสามารถล้ำเลิศในด้านศิลปกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านกวีนิพนธ์ ด้านดนตรี และด้านประติมากรรม อันเป็นที่มาของวันศิลปินแห่งชาติในปัจจุบัน

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ ให้วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ของทุกปีเป็นวันศิลปินแห่งชาติ เพื่อการแสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ดั่งนั้น เพื่อส่งเสริมสนับสนุนศิลปินให้เจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท และเพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะชั้นเยี่ยม ตามเกณฑ์การพิจารณาของโครงการศิลปินแห่งชาติ การประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติโดยดำเนินการเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๒๘ ซึ่งขณะนี้มีศิลปินแห่งชาติแล้วจำนวนทั้งสิ้น ๒๖๖ คน ได้แก่ สาขาทัศนศิลป์ จำนวน ๗๖ คน สาขาวรรณศิลป์ จำนวน ๔๕ คน และสาขาศิลปะการแสดง จำนวน ๑๔๕ คน ปัจจุบันมีศิลปินแห่งชาติถึงแก่กรรม จำนวน ๑๑๗ คน และยังมีชีวิตอยู่ ๑๔๙ คน

ศิลปินแห่งชาติทุกท่าน เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่า เป็นปราชญ์ทางด้านศิลปะที่มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์และถ่ายทอดผลงานศิลปะอันล้ำค่าไว้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและมนุษยชาติ ซึ่งถือเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐและประชาชนชาวไทยทุกคน ที่จะต้องช่วยกันธำรงรักษา ส่งเสริมสนับสนุน ให้กำลังใจแก่ศิลปินในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และเป็นการสานต่อมรดกทางวัฒนธรรมจากศิลปินรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งให้สืบทอดเป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติไทยสืบไป